

ma naći više vrednota za razvoj svoga osobnog života» (str. 160). Sama teoretska apologetika treba biti prikazana pod vidom dobrobiti za čovjeka (str. 188-194). Tako na pr. pitanje vjere u fizička čudesa je prije svega pitanje psihologije. Tko ne priznaje višega reda nad sobom, reda dobrote i ljubavi, taj će ostati slijep i za čudesa. Čudesa imaju naime vjersko značenje i poslanje (str. 195). Pri koncu ovog dijela dr Fajdiga navodi razne stavove nevjernika prema kršćanstvu i daje dobre upute praktičnom apologeti te pokazuje kakav treba da bude na vjeronauku, u ispovjedaonici i propovjedaonici.

Peti dio daje povijesnu sliku praktičnog apologetskog rada u Crkvi. Mijenjale su se metode. Najbolji praktični apologet je sam Isus Krist. Zatim se redaju poznata imena: sv. Augustin, Pascal sa svojim »Les pensées«, biskupi Bossuet i Sheen, Lacordaire, kardinali Newman, Lavigerie i Verdier, apostol Berlina Sonnenschein, papa Ivan XXIII i dr. Sve je njih vodilo Newmanovo geslo: srce govori srcu! Zanimljivo je da dr Fajdiga priznaje veliki apologetski rad i Božjim pjevačima (o. Duval, s. Gabrijela), svećenicima-radnicima, institutu »zidara« te maloj braći i sestrama Isusovim: Ovaj dio je najljepši hvalospjev praktičnoj apologetici.

Ovaj kratki sadržaj u svemu preporuča knjigu dra Fajdige: U njoj se nalazi i njegovo bogato pastoralno iskustvo. Sve je potkrepljeno Sv. pismom i riječima posljednjih papa. Prožima je duh II vatikanskog koncila. Svećenik može vidjeti kako će konkretno provoditi velike koncilске odluke te ima mnogo praktičnih savjeta za pastoralan rad.

Nešto bismo htjeli primijetiti. Na str. 8 i 114 čini nam se nezgodna stilizacija, da nam nije dopušteno vjerovati prije nego nam je jasna utemeljenost vjerovanja, odnosno: dok čovjek nema znanstvene ili jednodjavne sigurnosti o tom da je Bog uistinu govorio, ne smije vjerovati. Poglavlje o potrebi Objave (str. 88-96 i str. 112-114) sadrži male nejasnosti o odnosu naravi i nadnaravi. Neke misli o budizmu trebale bi biti pozitivnije s obzirom na stanje u »predkanonskom« budizmu.

Zaključit ćemo s naslovom jednog poglavlja knjige dra Fajdige: Praktičnom apologeti pomaže Bog! (str. 224)

S. Doppelhammer

O. ŠIMUN ŠIPIĆ O. F. M. — Problematika svećeničkog i redovničkoga zvanja

Pređa mnom je doktorska disertacija O Simuna Šipića, profesora moralke i magistra klerika na franjevačkoj teologiji u Makarskoj.

Knjiga ima naslov: Problematika svećeničkoga i redovničkoga zvanja. Ciklostilirana je, kako to redovito biva kod doktorskih disertacija, i ima 186 stranica. Nije to samo izvadak, kako to češće biva, nego cijela disertacija. Nabavlja se u Zagrebu — Samostan Franjevac, Vrbanićeva 35 za 11 N. Din.

Kod nas je o tome pitanju vrlo malo napisano, a u stranome se svijetu u zadnje vrijeme o tome problemu mnogo piše.

O. Šipić radeći samo u Makarskoj i Zagrebu nije mogao doći do opsežne literature, ipak mu je uspjelo da se poslužio s 43 knjige i revije koje su specijalno pisale o toj problematici, osim drugih mnogih izvora koje je u radnji iskoristio.

Za nas u Hrvatskoj cijela knjiga donosi zbilja nešto nova. Ali nije to ni kompilacija iz inozemnih revija, nego jedna samostalna duhovna i naučna zgrada, izgrađena iz raznovrsna kamenja iz stranih autora ali ipak samosvojna, jer joj je razdioba i obrada lično originalna. Ona je za nas vrlo poučna i aktualna, osobito u današnja vremena kod neke osebjnosti naših redovničkih i svećeničkih zvanja.

Problematiku je zvanja učeni pisac podijelio na tri dijela: 1. Zvanje (svećeničko ili redovničko) sa strane dogmatske, tj. što je zvanje u sebi i koji su znakovi zvanja. 2. sa strane eklesiološke i juridičke, u koliko zvanje spada na kompetenciju Crkve i 3. sa strane moralne, kakav odnošaj ima pozvanik prema zvanju i da li ga je dužan slijediti.

Obradba je učena, lagana, pače i zanimljiva. I zahvalni smo piscu što je obogatilo našu duhovnu književ-

nost ovim jakim doprinosom. Knjiga je aktuelna i praktična za sve svećenike, a osobito za uzgojitelje, ispovjednika, a i za same kandidate za svećenički i redovnički stalež, da sami uzmognu prosuditi da li ih Bog pozivlje.

Uza svu cijenu knjige i pisca moram ipak neke opaske iznijeti: 1. Ovakva knjiga, koja će dolaziti u ruke pozvanicima, u odjelu »zvanje u sebi«, tražila je i jedno poglavlje o uzvišenosti i odličnosti svećeničkoga staleža.

2. Pitanje čistoće kod svećeničkih kandidata vrlo je važno; pače stvarno i najvažniji dio knjige. Ali čini mi se da je to pitanje ovdje sumarno obrađeno. Valjda je pisac to ovdje skratio, jer je isti pisac napisao opširniju seminarsku radnju o tom delikatnom pitanju.

3. Iako je teoretski ispravno da je ogлуšenje Božjemu pozivu samo pozitivna nesavršenost, meni se ipak čini da u praksi vrlo malen broj odbija Božji poziv iz strogo teoretskih i indiferentnih motiva. Malo znači kod zvanja »pozitivna nesavršenost«. — Pozitivna je nesavršenost popiti čašu vode više nego li je potrebno, ali ta nesavršenost puno je manja od nesavršenosti, ne htjeti stupiti u svećenički stalež, ako si pozvan: kažu da je neki klerik, koji se vratio iz vojske, u kojoj je izgubio zvanje, pitao svoga župnika: »Je li veliki grijeh ne odazvati se glasu Božjemu i ne postati svećenik?« — A župnik mu je odgovorio: »Nije veliki grijeh, ali je veliko zlo i velika šteta za župu, za vjernike, za djecu u školi i uopće za duše«. Ovo je dobro zapazio i sam pisac, kada donosi mišljenje sv. Alfonsa da zvanje ne obvezuje pod grijeh ukoliko je savjet, nego ukoliko je milost. Stoga se redovito zvanje ne može odbiti bez grijeha. Ako se zvanje odbije, pozvani se lišava milosti koje mu je Bog odredio dati u redovničkom staležu, a tih milosti neće naći u svijetu. Zato izlaže pogibelji svoje vječno spasenje (str. 156).

Poznata je nauka i asketa i teologija da Bog u početku daje obilatije milosti (gratias efficaces) što ga više ljubimo i slušamo njegove tihe šapate i pozive na savršenost; a manje milosti (gratias tantum, efficaces), ako ga ne ljubimo svim srcem a da li Boga ljubi svim srcem koji neće da posluša Božji poziv?!

Ovu točku trebalo je obraditi opširnije da se sačuva i teorija »da je ogлуšenje pozivu pozitivna nesavršenost«, i spasi praksa da je pogibeljno za dušu ne poslušati očiti glas Božji i napustiti klerički poziv, te stvarno dezertirati iz vojske Kristove.

4. Napokon ne bih potpisao ni onu rečenicu na str. 141.: »Također i ispovjednici u tome pogriješe, ako prvi nekomе sugeriraju izbor životnog zvanja«.

Sve ove opaske ne umanjuju veliku vrijednost ove knjige, pa je vrlo preporučamo.

K. N.

BOZO VUCO, Jezik prirode i prirodoslovaca, Makarska 1965, str. 245.

U kratko vrijeme imamo i drugu knjigu o. Vuce s područja prirodnih znanosti. On ne ide za tim da nabraja suhe znanstvene podatke, nego da pobudi duše na razmatranje o veličini Božjoj. Pozna obilje prirodnoznanstvenog materijala, vješto ga iskorištava i osvjetljuje lijepim usporedbama. Koliko mu predmeta za razmatranje daje samo naša atmosfera ili ljudsko oko. Upozorava na svršnost oka, koja se pokazuje još prije njegove upotrebe, u krilu majčinu. Pitanje je svršnosti u knjizi na više mjesta dobro osvjetljeno. Mnogo lijepih usporedbi ima u poglavlju o svemiru, posebice o našem sunčanom sistemu. Pisac nam je uspio dočarati beskrajnu veličinu svemira. Dr Vucó se mnogo trudio da sakupi brojna svjedočanstva svih vrsta prirodoslovaca o njihovom odnosu prema vjeri i Bogu. Ugodno je čitati te stranice gdje nam veliki prirodoslovci iznose svoje intimne religiozne doživljaje. Neki su najnoviji prirodoslovci (Bavink, Eddington, Jeans, Planch, Vogt, Jordan) dobili posebno poglavlje. Toliko ih je zaokupio religiozni problem da su napisali čitave knjige i rasprave o odnosu prirodnih znanosti prema religiji. Najdublje je to pitanje zahvatio P. Jordan u svojoj najnovijoj knjizi: Prirodoslovac pred religioznim pitanjem (1964). Svi oni priznaju s Vogtom: Bog je na prirodi kao djelu svojih ruku